

Aan:
Het college van burgemeester en wethouders/
de raad van de gemeente Simpelveld
Postbus 21000
6369 ZG SIMPELVELD

Bezoekadres

Emile Erensplijn 55
6371 GH Landgraaf

Postadres

postbus 31300
6370 AH Landgraaf

Telefoonnummer

045 - 569 56 00

E - mailadres

info@gegevenshuis.nl

Website

www.gegevenshuis.nl

Datum

Landgraaf, 18-11-2024

Betreft

Ravijnjaar

Geacht college, geachte leden van de raad,

Tegen de achtergrond van de verwachte inkomensdaling in 2026, het zogenaamde ravijnjaar, hebben vrijwel alle deelnemers van Het Gegevenshuis het bestuur opgeroepen tot bezuinigingen en in een aantal gevallen zijn bezuinigingssuggesties gedaan door colleges van burgemeester en wethouders. Het algemeen bestuur van Het Gegevenshuis heeft het dagelijks bestuur opgedragen zorgvuldig de mogelijkheden in dit kader te onderzoeken. Uit dit onderzoek zijn voor ons de volgende bevindingen gebleken die we met alle deelnemers willen delen als antwoord op het verzoek tot bezuiniging.

Algemeen: De begrotingssystematiek van Het Gegevenshuis

Laten we starten met het uitdiepen van de huidige begrotingssystematiek van Het Gegevenshuis. Het Gegevenshuis is een typische uitvoeringsorganisatie. Zij voert uit wat de deelnemers opdragen en dit wordt vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst met de bijbehorende productbladen waarin doorlooptijden, kwaliteiten en kwantiteiten zijn opgenomen. Jaarlijks worden in december de productbladen geactualiseerd in overleg met de deelnemers. Het geheel van productbladen van alle deelnemers is de basis van de (bijgestelde) begroting inclusief de bijdrage van de deelnemers. Behalve op de PIOFACH-taken heeft Het Gegevenshuis geen eigen beleid of uitvoering met bijbehorende middelen, ofwel Het Gegevenshuis voert uitsluitend uit wat de deelnemers hebben opgedragen en heeft uitsluitend de middelen die daarvoor nodig zijn ter beschikking.

Voor de benodigde middelen om het totaal van de afgenomen producten te realiseren, wordt in januari/februari een voorcalculatie gemaakt. Hierbij wordt gebruik gemaakt van kengetallen, geactualiseerd door de cijfers uit de jaarrekening (die in januari in concept wordt opgemaakt). Voor de calculatie wordt gebruik gemaakt van de actuele bedragen die samenhangen met de aangegane verplichtingen en de actuele en feitelijke loonkosten. Deze voorcalculatie wordt integraal opgenomen in de bijgestelde begroting die eind maart voorlopig wordt vastgesteld door het algemeen bestuur en terstond voor de zienswijze aan de deelnemers wordt toegezonden.

IBAN

NL42BNGH0285166697

BIC

BNGHNL2G

KvK-nummer

63720787

BTW-nummer

NL855370944B01

Deze voorcalculatie vormt ook de basis voor de begroting voor het daaropvolgende jaar (dus de meest actuele cijfers die dan bekend zijn), die samen met de bijgestelde begroting, de meerjarenraming en de jaarrekening wordt opgemaakt.

Deze systematiek stelt Het Gegevenshuis in staat sterk op de output en de daarvoor benodigde middelen te sturen met als resultaat een financieel stabiele organisatie met, behalve inflatiegevolgen, nauwelijks schommelende bijdragen van de deelnemers. Dit heeft er mede toe bijgedragen dat vanaf haar oprichting ten opzichte van de bijgestelde begroting alleen 'zwarte cijfers' werden geschreven.

Samengevat: De begrotingen zijn voorcalculaties op basis van de feitelijk aangegane verplichtingen voor enkel het leveren van die producten en diensten waarvoor de deelnemers opdracht hebben gegeven.

Geen weerstandsvermogen of reserve

Vanaf de oprichting is bij Het Gegevenshuis géén weerstandsvermogen opgebouwd. De hiervoor geschetste systematiek van scherp begroten op basis van voorcalculatie met actuele cijfers maakt dat dit ook niet nodig is. Natuurlijk, hoewel het tot nog toe niet aan de orde was, kan er ooit een onvoorziene situatie ontstaan zodanig dat de begrote middelen niet toereikend zijn. Alsdan zullen de deelnemers achteraf het negatieve verschil moeten bijdragen, maar gelet op de kans en de impact rechtvaardigt dit geen weerstandsvermogen.

Was bij de oprichting nog sprake van reserves voor met name soft- en hardware (systematiek en bedragen werden overgenomen van de voorloper 'BAG-GEO' van de stadsregio Parkstad Limburg), het algemeen bestuur heeft in 2019 besloten om de bestaande reserves af te bouwen en geen nieuwe reserves meer te vormen. Vanaf 2025 zijn er dus géén reserves meer bij Het Gegevenshuis. De jaarlijkse afschrijving en rente maakt onderdeel uit van de productprijs.

Samengevat: Het Gegevenshuis heeft geen weerstandvermogen en/of reserves.

Post onvoorzien

In de begroting 2024 hanteert Het Gegevenshuis een post onvoorzien ad € 38.348. In de praktijk tot nog toe, heeft Het Gegevenshuis deze post nooit hoeven te gebruiken. Dit betekent dat dit bedrag, samen met overige batige saldi, na vaststelling van de jaarrekening is teruggevloeid naar de deelnemers naar rato van de bijdrage. In de praktijk heeft de post onvoorzien dus geen invloed op de feitelijk betaalde bijdragen door de deelnemers. Ervan uitgaande dat de praktijk ook de komende jaren wordt doorgezet, levert vermindering of zelfs schrappen (dat is niet toegestaan) dan ook geen besparing voor de deelnemers op. Het opnemen van een post onvoorzien is verplicht ingevolge het Besluit Begroting en Verantwoording (hoofdstuk 2, artikel 8, sub e). Daarnaast biedt het verleden geen waarborg voor de toekomst en kunnen er zich natuurlijk altijd onvoorziene situaties voordoen.

Samengevat: Omdat de praktijk uitwijst dat de post onvoorzien niet wordt aangesproken en via het batig saldo van de jaarrekening terugvloeit naar de deelnemers, levert vermindering van deze (beperkte) post geen besparing op.

Kritische reflectie nut en noodzaak activiteiten en handelingen

Zoals hiervoor al werd opgemerkt, bepaalt bij Het Gegevenshuis de deelnemer welke producten of diensten afgenomen worden. Buiten de producten en diensten die zijn vastgelegd in de productbladen, verricht Het Gegevenshuis géén andere activiteiten. Daar is slechts één uitzondering op: innovatie. In de begroting 2024 is hiervoor een bedrag opgenomen ad € 41.183.

In het geodata domein waarin technologische ontwikkelingen zich in een sneltreinvaart voordoen, is dit een minimum wat nodig is om de dienstverlening actueel te houden. Overigens de innovatie-activiteiten en de besteding van dit bedrag worden steeds in het contractmanagersoverleg van de deelnemers besproken.

De corebusiness van Het Gegevenshuis is het beheren van de (basis)registraties. Hiervoor gelden wettelijke kaders waarvan noch de deelnemers, noch Het Gegevenshuis mogen afwijken. In principe worden deze wettelijke kaders ook als KPI's gehanteerd in de productbladen. In enkele gevallen worden op verzoek van de deelnemers door Het Gegevenshuis servicenormen gehanteerd, die in positieve zin afwijken van de wettelijke normen. Hierdoor ondervinden reguliere gemeentelijke processen, bijvoorbeeld in het kader van het beheer van de openbare ruimte, geen hinder van niet actuele data. Met andere woorden, in hoofdzaak verricht Het Gegevenshuis activiteiten die voortvloeien uit door de wet opgelegde verplichtingen aan de deelnemer.

Onderzoek om die activiteiten efficiënter en kostenbesparend uit te voeren, is onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering. Het Gegevenshuis is ISO 9001 (en ISO 27001) gecertificeerd, hetgeen onder meer betekent dat alle processen regelmatig worden geauditeerd en via de jaarlijkse cyclus van 'plan, do, act, check' de verbeteracties in de reguliere bedrijfsvoering belanden. Dit heeft er onder meer toe bijgedragen dat de kostenstijgingen van de bijdragen van de deelnemers lager konden blijven dan de inflatie. Dit is met name goed terug te zien in het jaar 2023 toen de loonkosten als gevolg van de CAO gemiddeld 9% stegen en de stijging van software vaak boven de 10% uitkwam, terwijl de stijging van de bijdrage onder de 5% kon blijven.

Samengevat: Het Gegevenshuis verricht alleen activiteiten die door de deelnemers zijn opgedragen en die voor het overgrote gedeelte voortvloeien uit wettelijke verplichtingen en die via het kwaliteitsmanagementsysteem ISO jaarlijks worden beoordeeld op efficiency.

Personele kosten

De personele kosten bedragen ca 75% van de totale lasten van de begroting van Het Gegevenshuis. De structurele personele kosten (salarissen eigen personeel en inhuur trainees en door deelnemers gedetacheerd personeel) zijn afgestemd op de structureel te leveren producten en diensten conform de eerder genoemde productbladen die de basis vormen voor de (meerjaren)begroting. Behoudens bij ontstane vacatureruimte, wordt personeel alleen ingehuurd als er bovenop de overeengekomen productbladen extra ad hoc opdrachten worden gegeven door de deelnemers of door derden. Hiervoor werkt Het Gegevenshuis met een soort flexibele schil, waarbij op afroep personeel kan worden ingehuurd. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij het landmeten. Tegen de kosten die hiermee samenhangen, staan steeds extra inkomsten tegenover. Bij (kleine) efficiencyverbeteringen waardoor voor ad hoc opdrachten niet evenredig extern personeel hoeft te worden ingehuurd, worden de kosten gedrukt en ontstaat een batig saldo in dat jaar.

Voor de begroting van het daaropvolgend jaar wordt gecalculeerd vanuit de laatst bekende kengetallen. Los van periodes met veel vacatureruimte, wordt er dus geen (duur) personeel ingehuurd voor de reguliere opdrachten die voortvloeien uit de vastgestelde productbladen.

Het (MT van Het) Gegevenshuis is nagenoeg geheel zelfvoorzienend bij het opstellen van het HRM-beleid, Personeelshandboek, HRM-vraagstukken, opstellen van ander beleid (b.v. financiële verordeningen, inkoop- en aanbesteding, uitvoering WOO), juridische vraagstukken, inrichten en instandhouden van ISO 9001 en ISO 27001 e.d. waardoor er geen tot weinig gebruik wordt gemaakt van de inhuur van externe deskundigen op die onderdelen. Overigens is die zelfvoorzienendheid niet automatisch in de toekomst vanzelfsprekend omdat deze afhankelijk is van persoonlijke kennis en vaardigheden. De financiële administratie en de salarisadministratie zijn via dienstverlenings-overeenkomst belegd bij de gemeente Landgraaf.

Door een ingezet veranderingstraject in het kader van de verdere professionalisering en de verdere groei van de organisatie wordt toegewerkt naar het leggen van verantwoordelijkheden en operationele sturing dieper in de organisatie. Inzet hierbij om de span of control beheersbaar te houden en een bredere borging van de kwaliteit te realiseren, zodat in verhouding de MT-sturing in de toekomst minder formatieruimte in beslag neemt.

Voor wat betreft de primaire processen is een verkenning in gang gezet voor de mogelijkheden van robotisering en automatisering van procesonderdelen. Als deze verkenning tot een positief resultaat leidt, dan zal dit verder worden uitgewerkt in een businesscase met bijbehorende kosten-baten analyse.

Samengevat: De formatie van Het Gegevenshuis is afgestemd op de te leveren producten en diensten conform de structurele opdrachten van de deelnemers. In principe wordt hiervoor geen (duur) personeel ingehuurd. Wel voor ad-hoc opdrachten wordt personeel ingehuurd, maar daar staan extra inkomsten tegenover. Voor specialistische zaken die met de bedrijfsvoering te maken hebben, is Het Gegevenshuis zelfvoorzienend en is inhuur van een specialist een zeldzaamheid. Een en ander laat onverlet dat Het Gegevenshuis blijft speuren naar besparing van de personele kosten. Zo wordt verwacht dat door een langdurig veranderingstraject op termijn besparing kan opleveren. Verder vindt thans een verkenning plaats in hoeverre robotisering en automatisering van processen tot toekomstige besparing van personele kosten kan leiden.

Samenwerking tussen GR-en op het gebied van de PIOFACH-taken

Door enkele deelnemers is de suggestie gedaan om via intensieve samenwerking tussen (een aantal) gemeenschappelijke regelingen op het gebied van de PIOFACH-taken kostenbesparing te realiseren. Los van mogelijke kostenbesparingen, zien we ook bij Het Gegevenshuis een kwetsbaarheid in de bezetting op deze taken, veelal door het feit dat vaak slechts één medewerker beschikbaar is voor de specifieke taken. Tegen deze achtergrond en aangespoord door de suggestie van de deelnemers heeft het dagelijks bestuur van Het Gegevenshuis met het Zorg- en VeiligheidsHuis Parkstad een eerste verkenning gedaan naar de mogelijkheden van samenwerking op het gebied van de PIOFACH-taken. De schaal waarop de verkenning heeft plaatsgevonden laat voordelen zien, vooral op het gebied van continuïteit, het opheffen van kwetsbaarheden, alsmede kwaliteit. Deze voordelen zijn voor het algemeen bestuur aanleiding om het dagelijks bestuur op te dragen tot het doen van nader onderzoek. Het onderzoek wordt met een derde partij (Solido) uitgebreid. Om de kans van slagen te vergroten, dient de schaal waarop het onderzoek wordt uitgevoerd zich nu te beperken tot deze drie uitvoeringsorganisaties. Indien de resultaten van dit onderzoek interessant zijn, dient een en ander te worden uitgewerkt in een businesscase die aan het algemeen bestuur wordt voorgelegd, waarbij uiteraard ook de kaders en financiële consequenties in beeld worden gebracht.

Samengevat: Het dagelijks bestuur van Het Gegevenshuis heeft samen met het Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad een eerste verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden van samenwerking op het gebied van de PIOFACH-taken. De resultaten van deze eerste verkenning zijn voor het algemeen bestuur aanleiding geweest om aan het dagelijks bestuur opdracht te geven om nader onderzoek te doen bij voorkeur met nog een ander openbaar lichaam naar de voordelen van samenwerking op dit gebied. Voor zover daartoe aanleiding is, wordt dit onderzoek uitgewerkt in een businesscase.

Kostenbesparing door meer productafname bij Het Gegevenshuis

Het Gegevenshuis werkt als een soort shared service centre voor haar deelnemers. De productafname door de deelnemers is op basis van 'gewilde winkelnering'. Historische casuïstiek heeft ertoe geleid dat de ene deelnemer het maximaal mogelijke afneemt en de andere deelnemer het minimale.

Met het ravijnjaar in het verschiet zijn er voor deelnemers die thans nog zelf bepaalde registraties beheren (bijvoorbeeld de BAG of het databeheer openbare ruimte) of werkzaamheden uitvoeren (bijvoorbeeld landmeten) mogelijke kostenbesparingen te realiseren door deze werkzaamheden te beleggen bij Het Gegevenshuis. Het mes snijdt dan aan twee kanten: de feitelijke kosten die de deelnemer thans maakt voor de uitvoeringen van de (wettelijke) taken worden lager dan het uitvoeren in eigen beheer én bij Het Gegevenshuis wordt door volumetoename de eenheidsprijs per product/ dienst lager. Geadviseerd wordt om tegen de achtergrond van het ravijnjaar bij de eigen takendiscussie mee te nemen de producten en diensten die Het Gegevenshuis kan leveren en die nu nog in eigen beheer worden uitgevoerd.

Samengevat: Er ligt voor deelnemers die nu nog producten en diensten in eigen beheer uitvoeren een mogelijke kostenbesparing in het verschiet wanneer ze deze producten/diensten laten uitvoeren door Het Gegevenshuis met als gevolg dat door volumetoename de eenheidsprijs bij Het Gegevenshuis kan worden verlaagd.

Kostenbesparing door nieuwe deelnemers

Behalve groei doordat de huidige deelnemers meer producten en diensten gaan afnemen, is ook groei mogelijk door toetreding van nieuwe deelnemers. Daarbij gelden in financiële zin de voordelen van schaalvergroting, waardoor de eenheidsprijs per product/dienst kan dalen. Naast inkoopvoordeel, zit dit met name in het feit dat de overhead tot op zekere hoogte niet of nauwelijks hoeft mee te groeien met de uitbreiding en deze kosten verdeeld kunnen worden over meerdere afnemers. Het Gegevenshuis voert gerichte acquisitie voor nieuwe toetreders en de verwachting is dat over een paar maanden een nieuwe toetreders bekend kan worden gemaakt.

Samengevat: Door nieuwe toetreders neemt het volume toe, wordt de product-eenheidsprijs verlaagd en kan de bijdrage van de huidige deelnemers neerwaarts worden bijgesteld.

Algemene bevindingen

Sturen op kosten en efficiency zit in het DNA van Het Gegevenshuis. Dat begint bij de wijze waarop begroot wordt en waarbij enkel de feitelijke middelen worden opgenomen die nodig zijn voor de door de deelnemers via productbladen (met bijbehorende KPI's) opgedragen taken. De deelnemers zitten via het opdrachtgeverschap zelf aan het stuur welke producten en diensten ze afnemen en de bijdrage is uitsluitend gebaseerd op deze afname. Het Gegevenshuis beschikt over geen andere middelen. In het kader van ISO 9001 worden alle processen geauditeerd waarbij nadrukkelijk wordt gekeken naar verbetervoorstellen die belanden in de jaarlijkse cyclus van 'plan, do, act, check'. Zo maakt het permanent sturen op efficiency deel uit van het reguliere proces.

Als we kijken naar de suggesties die door de deelnemers zijn gedaan om te komen tot kostenbesparingen, dan valt op dat Het Gegevenshuis reeds daaraan voldoet. Zo is er geen weerstandsvermogen, zijn er geen reserves en wordt de post onvoorzien niet aangesproken. Het Gegevenshuis voert in hoofdzaak wettelijk verplichte taken uit voor de deelnemers, waarbij het afstoten of verminderen daarvan niet aan de orde kan zijn. Op het uitvoeren van die wettelijke taken is de formatie afgestemd en daarvoor is in principe (dure) inhuur niet aan de orde. Inhuur hangt alleen samen met ad hoc taken, waartegenover altijd extra inkomsten staan. Door de huidige samenstelling van het MT is inhuur van specialisten op personele-, juridische-, financiële-, inkoopvraagstukken maar zeer sporadisch aan de orde.

Tegen de achtergrond van het feit dat Het Gegevenshuis is ingericht om zo efficiënt mogelijk te kunnen uitvoeren, betekent dat snijden in de kosten automatisch leidt tot snijden in de wettelijk verplichte taken van de deelnemers. Dit laat onverlet dat er steeds wordt verkend welke mogelijkheden er zijn om de efficiency te verhogen door aanpassingen in de processen, in de organisatie, door de inzet van nieuwe techniek, door robotisering en automatisering.

Daarnaast is Het Gegevenshuis samen met het Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad een verkenning gestart om te komen tot een samenwerking op het gebied van de PIOFACH functies. Dit leidt tot voordelen, maar op deze schaal nog niet tot kostenbesparing. Bij verdere opschaling wordt deze besparing wel verwacht.

Tenslotte kunnen de deelnemers zelf tot kostenbesparing komen door producten en diensten die ze nog zelf uitvoeren, te beleggen bij Het Gegevenshuis. Bijkomend voordeel is dat door volumetoename de eenheidsprijs en daarmee de bijdrage van de deelnemers kan dalen. Datzelfde geldt ook bij nieuwe toetreders tot de gemeenschappelijke regeling, hetgeen waarschijnlijk binnen enkele maanden aan de orde zal zijn.

Ook al kunnen wij op dit moment niet met harde euro's zwaaien, het mag duidelijk zijn dat Het Gegevenshuis al veel zaken heeft gedaan om zo efficiënt mogelijk te kunnen leveren, daar ook permanent mee bezig is, maar ook concreet projecten in verkenning heeft die uiteindelijk tot verdere kostenbesparing moeten leiden.

Bezuiniging 5-10%

Enkele deelnemers hebben gevraagd om met voorstellen te komen die moeten leiden tot een bezuiniging van 5-10%. Ten aanzien van de suggesties die hiertoe zijn gedaan, hebben wij met vorenstaande onze bevindingen verwoord. Hieruit mag de conclusie worden getrokken dat er geen middelen, reserves of anderszins mogelijkheden in de organisatie zijn die concreet tot een resultaat van een bezuiniging van 5% of meer zou kunnen leiden. Dit laat onverlet dat het streven naar efficiency in de huidige processen of efficiencywinst door groei steeds voorop staat.

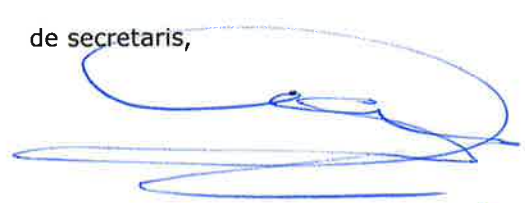
Met vriendelijke groet,

Het algemeen bestuur van Het Gegevenshuis,

de voorzitter,


mr. R. de Boer.

de secretaris,


mr. J.M.M. Leenen MFM.